

LES 1

NAAR OEGANDA

Duur	'50
Vakken	Aardrijkskunde PAV Geschiedenis Engels Gedragswetenschappen
Doelstellingen	
Lesdoelstellingen	<p>De leerlingen leren over de Oegandese context en hoe leeftijdsgenoten in Oeganda leven.</p> <p>De leerlingen leren nadenken over hun eigen context in vergelijking met die van een ander.</p> <p>De leerlingen ontwikkelen hun kennis van de Engelse taal, de hoofdtal van Oeganda</p>
Vakoverschrijdende eindtermen	<p>Gemeenschappelijke Stam</p> <ul style="list-style-type: none"> • 13. De leerlingen kunnen onderwerpen benaderen vanuit verschillende invalshoeken • 17. De leerlingen toetsen de eigen mening over maatschappelijke gebeurtenissen en trends aan verschillende standpunten • 19. dragen actief bij tot het realiseren van gemeenschappelijke doelen (samenwerken).

	Context 7: Socioculturele samenleving <ul style="list-style-type: none"> • 1. De leerlingen beschrijven de dynamiek in leef- en omgangsgewoonten, opinies, waarden en normen in eigen en andere sociale en culturele groepen. • 2. De leerlingen gaan constructief om met verschillen tussen mensen en levensopvattingen. • 3. De leerlingen illustreren het belang van sociale samenhang en solidariteit.
Praktische info	
Werkvormen	Leerspel, groepswerk, klasgesprek
Materiaal	Bord Projector Quizbundel (zie bijlage 1.1)
Bijlagen	- Bijlage 1.1 Quizbundel leerlingen

Duiding voor de leerkracht

Oeganda is één van de landen waar Rikolto actief is met het Generation Food programma, en één van de landen waarvoor we dit jaar aan de slag gaan tijdens de YOUCA Action Day. Oegandezen zijn een van de meest ondernemende mensen in de wereld. De privé-sector is helaas niet heel sterk. 90% van de bedrijven zijn heel klein, informeel en stoppen binnen de drie jaar. Toegang tot kredieten is ook heel moeilijk.

In Oeganda is 80% van de bevolking jonger dan 30. 80% van de jongeren leeft in rurale gebieden. 1 op 4 van de jongeren (10-24) leeft in een stedelijke omgeving waar ze hopen een job te vinden. Momenteel is landbouw geen aantrekkelijk carrière voor deze groep, maar deze beroepstak representeert wel 24% van het bruto nationaal product.

Jongeren ondersteunen om zich te engageren in landbouw en voeding heeft veel voordelen: zo is het een knelpuntberoep en het is immens belangrijk voor lokale, nationale en internationale voedselbevoorrading.

Niet gek dus dat we met Rikolto jongeren ondersteunen om een succesvol landbouwbedrijf op te zetten.

Maar wat is nu de algemene Oegandese context? Deze les biedt hier een introductie op. De leerlingen kijken eerst naar een filmpje, oefenen tegelijkertijd de Engelse taal, de hoofdtal van Oeganda. Vervolgens gaan ze in groepjes quizzen om uit te zoeken hoe het gesteld staat met hun kennis over Oeganda. Ten slotte reflecteren de leerlingen over wat ze net hebben geleerd.

Deel 1: inleiding

Duur: '20

Je leidt de les in met informatie uit 'duiding voor de leerkracht'.

OPDRACHT: De leerlingen kijken naar een filmpje over oeganda (18').
(<https://youtu.be/UfAthzjS8HU>)
Hierbij horen twee opdrachten:

- 1) laat ze zoveel mogelijk facts & figures noteren. Een aantal antwoorden van de quiz, maar niet allemaal, komen aan bod in het filmpje.
- 2) Het filmpje is in het Engels. Laat de leerlingen zoveel mogelijk termen opschrijven die ze niet kennen om nadien te bespreken in de klas.

NABESPREKING FILM: je stelt de leerlingen de volgende vragen

Is er iets wat je niet begreep?
Wat viel je op bij het bekijken van de film?
Wat herkende je?

Deel 2: quiz Oeganda

Duur: '20

Je verdeelt de klas in groepjes van 3 à 4 leerlingen.

Je stelt telkens een quizvraag (zie ook bijlage 1.1 voor de quizbundels). De leerlingen hebben 1 minuut per vraag om een antwoord te formuleren. Na elke vraag zegt een willekeurig groepje hun antwoord. Nadien licht je het antwoord toe met behulp van de extra informatie onder elke vraag.

Na de laatste vraag tellen alle groepjes hun juiste antwoorden (1 juist antwoord is 1 punt). Het winnende groepje (of groepjes bij ex aequo) mogen een groepsfoto doorsturen naar: myrthe.peijnenborg@rikolto.org – van alle foto's worden drie groepjes uitgekozen en die krijgen een GoodFood@School-pakket toegestuurd.

Quiz: antwoorden + toelichting

1) Wat is een van de buurlanden van Oeganda?

A: Zuid-Soedan

B: Senegal

C: Egypte

D: Swasiland

Antwoord: Zuid-Soedan

Toelichting: Oeganda maakt geografisch deel uit van Oost-Afrika en heeft als buurlanden Zuid-Soedan, Kenia, Tanzania, Rwanda en de Democratische Republiek Congo.

2) Oeganda grenst aan het grootste meer van Afrika. Welk meer?

Antwoord: Lake Victoria / het Victoriameer.

Toelichting: Het Victoriameer is het grootste meer van Afrika en het op een na grootste zoetwatermeer op aarde. Het bevindt zich in Oost-Afrika tussen de staten Tanzania, Oeganda en Kenia. Aan de oevers van het meer leven ongeveer 30 miljoen mensen. Met een oppervlakte van 69 484 km² is het bijna zo groot als Nederland en België samen. Het meer is 500 duizend jaar oud. 50 jaar geleden leefde er nog een paar honderd baarsachtigen, nu nog maar drie.

3) Wat is Matooke?

- a. Een soort taxibusje
- b. Een soort kledingstijl van een bepaalde clan in Oeganda
- c. Een gerecht (soort puree gemaakt van groene bananen)**
- d. Een soort zelfgestookte alcoholische drank

Antwoord: c een soort puree gemaakt van groene bananen.

Toelichting: De groene bananen of 'plantains' of bakbananen zijn basisvoedsel in Oeganda. Te vergelijken met aardappelen bij ons. Matooke lijkt op aardappelpuree, maar in plaats daarvan is het gekookte en gepureerde bakbananen, gewikkeld in bananenblad. Het is overal verkrijgbaar en wordt bij elke maaltijd geserveerd: met eieren bij het ontbijt, de lunch en het avondeten.

4) Hoeveel inwoners heeft Oeganda?

- a. circa 78 miljoen
- b. circa 44 miljoen**
- c. circa 17 miljoen
- d. circa 2,75 miljoen

Antwoord: b. 44 miljoen

Toelichting: Volgens de herziening van 2020 van de World Population Prospects bedroeg de totale bevolking 45,74 miljoen, vergeleken met slechts 5.158.000 in 1950. Het aandeel kinderen onder de 15 jaar in 2015 was 48,1 procent, 49,4 procent tussen 15 en 65 jaar, terwijl 2,5 procent 65 jaar of ouder was. Vandaag is ongeveer 80% van de bevolking jonger dan 30.

5) In het filmpje komt een gefrituurde delicatessie aan bod. In het Luganda spreekt men over Nsenene. Wat zijn dit?

Antwoord: sprinkhanen

Toelichting: Nsenene is een seizoensgebonden specialiteit uit Oeganda. De naam verwijst naar sprinkhanen (katydiden) die worden geplukt en gewassen, vervolgens gebakken in hun eigen vet, zonder bakolie, en op smaak gebracht met uien en zout. De sprinkhanen kunnen ook in de zon worden gedroogd of gekookt, en dan als zodanig worden gegeten of bij andere gerechten worden geserveerd.

Deze knapperige insecten worden meestal in november gevangen en bevatten grote hoeveelheden eiwitten, voedingsvezels en vet. Tijdens het seizoen, in november, worden nsenene meestal verkocht in kruidenierswinkels en op plaatselijke markten. Je hebt ook een Nsenene clan in Oeganda. Hun totem is de sprinkhaan. Zij eten geen sprinkhanen, want je totem eet je niet op!

6) Hoeveel van de wereldpopulatie gorilla's leven op Oegandeese grondgebied?

- a. Minder dan de helft
- b. De helft
- c. Meer dan de helft
- d. Geen

Antwoord: Meer dan de helft.

Toelichting: De gorilla's (Gorilla) zijn een geslacht van Afrikaanse mensapen die tot de orde primaten behoren. Het zijn de grootste nog levende primaten. Ze delen 98,3% van hun DNA met mensen. Ze hebben weinig natuurlijke vijanden. Toch lopen ze gevaar doordat mensen op ze jagen en hun bos kappen. Ze leven in bergachtig gebied van Oeganda, Rwanda en Democratische Republiek Congo.

7) Welke atypische belasting kent Oeganda?

Antwoord: Sociale media belasting

Toelichting: Zoals de naam al aangeeft, is dit een belasting op gebruikers van sociale media. De beruchte belasting, werd ingevoerd op 1 juli 2018 en verplichtte Oegandezen tot het betalen van een dagelijkse heffing van Uganda Shillings (UGX) 200 (USD 0,05) om toegang te krijgen tot meer dan 50 platforms, waaronder Facebook en WhatsApp. President Yoweri Museveni zat achter de invoering van de zogenaamde 'zondetaks' om gebruikers van sociale media in Oeganda te straffen voor de gevolgen van hun "meningen, vooroordelen [en] beledigingen" en als een middel om overheidsinkomsten te genereren. Echter! Oeganda is hier recent vanaf gestapt, omdat het te weinig inkomsten en te veel commotie opleverde.

8) Wat is het belangrijkste exportproduct van Oeganda?

- a. **Koffie**
- b. Vis
- c. Koper
- d. Katoen

Antwoord: a. Koffie

Toelichting: Oeganda exporteert vooral landbouwproducten (80 procent van de totale export). De belangrijkste export is koffie (22 procent van de totale export), gevolgd door thee, katoen, koper, olie en vis. De belangrijkste exportpartners van Oeganda zijn Soedan (15 procent), Kenia (10 procent), DR Congo, Nederland, Duitsland, Zuid-Afrika en de Verenigde Arabische Emiraten.

Oeganda is koffieproducent nummer twee van Afrika. Het is één van de weinige landen waar wilde koffie groeit. De sector staat onder grote druk door de klimaatverandering. Stijgende temperaturen en periodes van droogte zorgen ervoor dat insectenplagen en verschillende schimmelziekten oogsten vernietigen. Hierdoor zien 3,5 miljoen landbouwers hun levenswerk bedreigd. Rikolto werkt samen met de Oegandese boeren om een antwoord te bieden op deze uitdagingen.

9) Oeganda is een Republiek. Wie is er al sinds 1986 aan de macht?

1. Paul Kagame
2. **Yoweri Museveni**
3. Felix Thisekedi
4. Évariste Ndayishimiye

Antwoord: 2. Yoweri Museveni. 1 = Rwanda, 3= DRC, 4= Burundi

Toelichting: Yoweri Kaguta Museveni (Ntungamo, 15 augustus 1944) is de huidige president van Oeganda. Hij bekleedt deze functie sinds 29 januari 1986. Meer over Museveni en zijn macht.

10) Oeganda telt 34 talen, wat zijn de twee officiële talen in Oeganda?

Antwoord: Engels en Swahili

11) “Rolex” is een populair gerecht in Oeganda. Waar slaat “rolex” op?

Antwoord: Rolex is afgeleid van “rolled Eggs”

Toelichting: Oegandese Rolex, ook wel Rolex genoemd, is een populair gerecht in Oeganda en combineert een omelet met eieren en groenten, verpakt in een chapati. Dit eenpersoonsgerecht is snel te bereiden en kan op elk moment van de dag worden gegeten, van ontbijt tot lunch of avondeten of tussendoortje.

Deel 3: reflectie

Duur: '10

Er is veel nieuwe kennis opgedaan, over Oeganda. Dit wordt besproken tijdens dit reflectiemoment.

Reflectievragen:

- Wat wist je al? Wat herkende je?
- Wat was nieuw en vond je interessant?
- Wat verbaasde je? Waarom?

Tip: Als vervolg op deze les zou je de les ‘Voeding Verbindt’ kunnen geven. In deze les gaan we aan de hand van voedselverhalen uit Oeganda aan de slag met de universele taal die voeding is.